

1 Arbeidarpartiet sin plan for
2 Vestland

3
4
5 **FØRSTEUTKAST PARTIPROGRAM 2027-2031**
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

41	Innholdsfortegnelse	
42	Vår plan for Vestland	2
43	Vår plan for dei gode lokalsamfunna	3
44	Kultur, idrett, friluftsliv og frivilligheit for alle	3
45	Fleire må med i fellesskapet	4
46	Fleire opne bygg og skape gode møteplassar	4
47	Gode stader å bu og arbeide i både by og land	4
48	Styrkje demokratiet og stå opp mot ekstremisme	5
49	Vi skal gjere lokalsamfunna betre rusta når kriser rammar	5
50	Vår plan for born og unge	5
51	Førebyggjande helse- og miljøarbeid	6
52	Alle barn og unge skal ha tilgang til eit godt kultur- og idrettstilbod	6
53	Ein offentleg vidaregåande fellesskule for alle	6
54	Eit yrkesfagsløft og fleire læreplassar	7
55	Fagleg fordjuping og førebuing til studium	7
56	Fagskulen for framtidige fagarbeidarar	7
57	Ein styrka offentleg fellesskule, og færre private	7
58	Vår plan for å binde Vestland saman	8
59	Eit trygt, rassikkert og godt vedlikehalde vegnett	8
60	Styrke busstilbodet i by og land	8
61	Eit rimeleg kollektivtilbod, men som legg vekt på kapasitet	9
62	Bygge Bybanen til Åsane, og vidare	9
63	Store nasjonale samferdsleprosjekt som knyter fylket saman	9
64	Samferdsel på lag med klima og natur	9
65	Eit framtidsretta og utsleppsfritt ferje- og hurtigbåttilbod	10
66	Eit stabilt og grønt flytilbod på kortbanenettet	10
67	Vår plan for arbeid og verdiskaping	10
68	Vestland fylkeskommune som arbeidsgjevar	11
69	Seriøsitetskrav og ansvarlege innkjøp	11
70	Kompetanse, fagskule og livslang læring	11
71	Energiproduksjon skal byggje samfunn	12
72	Arbeid til fleire, mindre utanforskap og sommarjobb til unge	12
73	Marine næringar og kystsamfunn	12
74	KI, digitalisering og demokratisk kontroll	13
75	Eit framtidsretta reiseliv	13
76	Landbruk, mat og drikke	13

77	Dra nytte av innovasjonskrafta i Vestland	13
78	Vår plan for den gode folkehelsa	14
79	Ei sterk og likeverdig offentlig tannhelseteneste	14
80	Utdanning og rekruttering av framtidas helsearbeidarar	14
81	Førebyggjande folkehelse og psykisk helse i skulen.....	14
82	Vår plan for klima og natur	15
83	Skape grøne arbeidsplassar og ny industri	15
84	Sikre rein kraft på lag med klima og natur	15
85	Ta vare på naturen og bruke areala klokare.....	16
86	Gjere det lettare å reise grønt	16
87	Ta vare på havet og utvikle dei marine næringane.....	16
88	Byggje tryggare lokalsamfunn i eit endra klima	16
89	Vår plan for framtida	16
90		
91		

92

93 Vår plan for Vestland

94	Vestland er Noregs viktigaste eksportfylke. Frå storbyen Bergen til bygdene langs kysten,
95	inst i fjordane og på fjellet, skapar vi grunnlaget for gode lokalsamfunn. For at Vestland skal
96	lukkast vidare, må vi gje tryggleik og moglegheiter for alle. Det gjer vi best gjennom eit sterkt
97	fellesskap.
98	Den viktigaste oppgåva for Arbeidarpartiet er at alle får ta del i dette fellesskapet. Mange er
99	ein del av det store fellesskapet, men nokon faller utanfor arbeid, utdanning og sosiale
100	arenaer. Mange manglar stader der dei møter folk som bryr seg.
101	Vi har som hovudoppdrag å inkludere fleire i fellesskapet. Gjennom eit tettare samarbeid
102	med næringslivet, frivilligheita, idretten og kulturlivet, vil vi bygge sterke lokalsamfunn og eit
103	levande lokaldemokrati som fangar opp dei som treng det mest. Vi vil hegne om og styrke
104	vår offentlige fellesskule, slik at alle uavhengig av kven du er kan få moglegheita til å vere ein
105	del av et fellesskap og lukkast i framtida.
106	Vi står framfor store utfordringar: Vi blir fleire eldre og færre unge, klimaendringane slår inn
107	for fullt, teknologien endrar arbeidslivet og vi lever i ei meir uroleg tid. Vi skal møte desse
108	utfordringane ved å utdanne dei fagfolka vi treng, styrke samfunnsberedskapen og leggje til
109	rette for grøn nyskaping. Med trygg infrastruktur og eit godt kollektivtilbod skal vi binde fylket
110	tettare saman.

111 Arbeidarpartiet sin plan for Vestland byggjer på trua om at det er dei små skilnadane, den
112 høge tilliten og dei sterke fellesskapa som vil ta oss trygt gjennom ei brytningstid.

113 **Arbeidarpartiet sine viktigaste lovnadar for komande periode er:**

114 • **Ein desentralisert skule og fleire som fullføre**

115 Arbeidarpartiet vil sikre ein desentralisert skule som gir gode tilbod i heile Vestland. I
116 vår offentlege fellesskule skal alle som ønskjer å gå yrkesfag få moglegheita til dette
117 på ein skule nær seg, og vi vil ha ei målretta satsing for at endå fleire fullfører og
118 består vidaregåande opplæring.

120 • **Halde kollektivprisane for ungdom og studentar rimelege**

121 Arbeidarpartiet vil skjerme dei unge mot aukande kostnader. Difor vil vi særleg
122 prioritere å halde prisane låge for ungdom og studentar, sjølv om staten fjernar
123 tilskotet til rimelegare kollektivtransport. Vi vil og vurdere å utvide tilbodet på
124 studentbilletten.

126 • **Heiltidsgaranti for helse- og oppvekstfagarbeidarar**

127 Vi vil inngå forpliktande avtalar med villige kommunar i fylket for å sikre eit «frå elev til
128 heiltidstilsett»-løft. Alle elevar som fullfører helsearbeidarfag og barne- og
129 ungdomsarbeidarfag skal garanterast eit tilbod om 100%-stilling.

131 • **Eit historisk løft for trygge fylkesvegar**

132 Vi vil prioritere rassikring og trafikktryggleik. Arbeidarpartiet forpliktar seg til å fornye
133 og utbetre minst 300 kilometer fylkesveg i perioden, slik at vi tek att det store
134 vedlikehaldsetterslepet og tryggar skulevegar og kvardagsreiser for vestlendingen.

135

136 **Vår plan for dei gode lokalsamfunna**

137 Det skal vere godt å bu og leve i heile Vestland. Vestland er eit fylke med store skilnader.
138 Nokre stader veks, medan andre får færre innbyggjarar og mistar tilbod. Samstundes blir vi
139 fleire eldre og fleire som bur åleine. Økonomiske forskjellar gjer at ikkje alle har dei same
140 moglegheitene til å delta, og einsemd og utanforskap er ei utfordring for mange.

141 Vi kan ikkje ha alle tilbod og tenester overalt, men folk må ha tilgang til det dei treng innan
142 rimeleg avstand og kunne kome seg dit. Det gjeld arbeid, skule, tenester og fritidsaktivitetar.
143 Kultur, idrett, friluftsliv og frivilligheit skaper aktivitet, betre folkehelse og fellesskap. Skal vi
144 utvikle gode lokalsamfunn, må fylkeskommunen samarbeide godt med kommunane,
145 frivilligheita og dei som bur der.

146 **Kultur, idrett, friluftsliv og frivilligheit for alle**

147 Vi skal redusere økonomiske barrierar slik at fleire barn og unge kan delta, uavhengig av
148 familien sin økonomi. Derfor skal vi styrkje tilskota til barne- og ungdomsorganisasjonane og
149 gjere tilskotsordningane enklare å finne, søkje og rapportere på. Vi skal sikre gode rammer
150 for det profesjonelle kulturlivet, kulturinstitusjonane, musea, kunstnarane og dei frie

151 kulturaktørane, og satse vidare på regionale kulturbygg, nynorsk språk og kultur, kulturarv og
152 kystkultur. Bergen skal vidareutviklast som kulturby og kulturell motor for Vestland, samtidig
153 som vi arbeider for store kultur- og idrettsarrangement i heile fylket.

154
155 Vi skal styrkje amatørkulturen og leggje til rette for kor, korps, teater, dans og andre lokale
156 kulturmiljø. Festivalane skapar fantastiske opplevingar i heile Vestland, og vi vil leggje til rette
157 for at dei eksisterande kan vekse og nye kan kome til.

158
159 Vi skal bruke spelemidlane til gode anlegg og meir aktivitet og samarbeide med idretten om å
160 få fleire med, lenger. Fleire driv med eigenorganisert aktivitet og dataspel, og vi vil leggje til
161 rette for det. Frivillige lag og organisasjonar har ein viktig rolle i lokalsamfunna, og vi vil gi
162 frivilligheita gode og føreseielege rammer for å støtte dei. Naturen må bli lettare tilgjengelig,
163 og vi skal støtte arbeidet med stiar, friluftsområde og aktivitetar som gir fleire moglegheit til å
164 nye naturen.

165 **Fleire må med i fellesskapet**

166 Vi skal bruke tilskotsordningane meir målretta for å nå som dei som står utanfor. Derfor vil vi
167 støtte frivillige organisasjonar som skaper opne og inkluderande møteplassar og aktivitetar
168 med låg terskel for å delta. Eldre, dei som bur åleine og menneske med
169 funksjonsnedsettingar skal ha betre moglegheiter til å delta. Digitale løysingar skal ikkje vere
170 den einaste vegen inn til viktige tenester og tilbod.

171 **Fleire opne bygg og skape gode møteplassar**

172 Vi skal opne fleire vidaregåande skular og andre fylkeskommunale bygg på ettermiddagar,
173 kveldar og i helger. Frivillige barne- og ungdomsorganisasjonar skal kunne låne eigna lokale i
174 dei vidaregåande skulane gratis. Nye og rehabiliterte bygg skal planleggjast for sambruk,
175 fleirbruk og universell utforming. Biblioteka skal vere opne møteplassar for kunnskap, kultur,
176 debatt og fellesskap.

177 **Gode stader å bu og arbeide i både by og land**

178 Byar, regionsenter og bygder skal kunne utvikle sine eigne fortrinn, og Bergen skal vere ein
179 sterk motor for heile Vestland. Vi skal samarbeide tettare med kommunane om stadutvikling
180 og levande sentrum, og bidra med kompetanse og støtte til lokale utviklingsprosjekt.

181 Vi skal vidareutvikle Liv og lyst-ordninga slik at fleire lokalsamfunn kan få hjelp til å skape
182 aktivitet, møteplassar og lokal utvikling. Vi skal sjå bustader, arbeidsplassar, transport,
183 tenester og møteplassar meir i samanheng og leggje til rette for at folk kan bu godt gjennom
184 heile livet. Gode fylkesvegar, trygge skulevegar og eit føreseieleg kollektivtilbod er viktig for
185 at folk skal kunne bu og arbeide i heile fylket.

186 *Les meir om arbeidsplassar og næringsutvikling i kapitlet om næring, og om fylkesvegar,*
187 *kollektiv, båt og ferje i kapitlet om samferdsel.*

188 **Styrkje demokratiet og stå opp mot ekstremisme**

189 Vi skal styrkje organisasjonar som driv demokratiopplæring og arbeider mot rasisme,
190 diskriminering, radikalisering og ekstremisme. Skulane, biblioteka og frivilligheita skal vere
191 arenaer for demokratiopplæring, kjeldekritikk, debatt og meningsbryting.

192 Barn og unge skal få lære om demokrati, delta og bli høyrde. Ungdomsråd og andre
193 medverknadsorgan skal involverast tidleg. Innbyggjarar, frivilligheita og lokale råd skal
194 involverast når viktige avgjerder om lokalsamfunna skal takast.

195 **Vi skal gjere lokalsamfunna betre rusta når kriser rammar**

196 Vi skal styrkje samarbeidet mellom fylkeskommunen, kommunane, statlege etatar,
197 frivilligheita og næringslivet om beredskap. Vi skal øve meir saman og bli betre til å bruke
198 lokale ressursar og kompetanse når noko skjer. Fylkeskommunale tilfluktsrom skal setjast i
199 stand slik at dei er klare om krisa inntreff.

200 Beredskap skal vere ein del av planlegginga av vegar, kollektivtilbod, bygg og areal. Vi skal
201 ha oversikt over kva fylkeskommunale bygg, transportressursar og annan infrastruktur som
202 kan brukast når kriser rammar. Vi vil sette eit sterkare fokus på Vestlandet sin verdi i den
203 nasjonale beredskapen.

204

205 **Vår plan for born og unge**

206 Alle born og unge i Vestland skal oppleve tru på framtida. Alle unge i Vestland skal møte
207 vaksne som ser dei, og dei skal få ei opplæring som både støttar og utfordrar dei til fagleg og
208 personleg utvikling. Framtidas Vestland treng menneske som er både gode medborgarar og
209 kompetent arbeidskraft. Vestland treng både yrkesfag og studieførebuande
210 utdanningsprogram, og vi må syte for at flest mogleg av dei som startar på vidaregåande
211 skule, fullfører både skulegangen og læretida.

212 Sosial ulikskap er ei av dei største utfordringane for livsvilkåra til barn og unge. Foreldra si inntekt
213 og utdanning har framleis altfor stor innverknad på barna sine sjansar i livet. Arbeidarpartiet vil
214 arbeide målretta for at alle barn og unge skal kjenne seg inkluderte og få moglegheit til å delta.
215 Alle skal få oppleve meistring, både på skulen og i fritidsaktivitetar.

216 Trass i visjonar om gode fritidstilbod slit mange frivillige lag og organisasjonar med å
217 rekruttere frivillige, aukande kostnader og større krav til drift og administrasjon. Dette gjer det
218 vanskelegare å halde aktivitetsnivået oppe og sikre låge deltakaravgifter og god kvalitet på
219 tilboda.

220

221 Kamp mot utanforskap

222 Arbeidarpartiet sitt mål er at ingen unge skal hamne i utanforskap. Vi vil styrkje
223 oppfølgingstenesta sin kapasitet til å følgje opp dei som avbryt opplæringa, mellom anna
224 gjennom samarbeid med NAV og andre relevante offentlege og private aktørar.

225 Oppfølgingstenesta skal òg ha eigne tiltak, eller tiltak i samarbeid med dei vidaregåande skulane,
226 som er tilpassa brukarane.

227 Produksjonsskulane har vist seg å vere gode alternative opplæringsarenaer. Difor vil vi arbeide
228 for vidare finansiering av dette og liknande tiltak i regi av fylkeskommunen.

229 **Førebyggjande helse- og miljøarbeid**

230 Helsesjukepleiarar, miljøkoordinatorar og skulefrukost er no sjølvsgade tilbod ved alle
231 vidaregåande skular i Vestland. Arbeidarpartiet vil halde fram med desse helsefremjande tiltaka
232 og arbeide for at helsesjukepleiarane er tilstades oftare ved alle skular. Vi vil vidareutvikle det
233 tverrfaglege samarbeidet mellom helsesjukepleiarar, skular, føresette og relevante tenester, med
234 særleg vekt på inkludering og innsats mot mobbing. Arbeidet med å sikre lærlingane eit trygt og
235 helsefremjande arbeidsmiljø skal vere særskilt prioritert.

236 **Alle barn og unge skal ha tilgang til eit godt kultur- og idrettstilbod**

237 Økonomi er den største barrieren for deltaking. Difor vil vi styrkje ordningar som reduserer og
238 fjernar økonomiske barrierar for deltaking i kultur-, fritids- og idrettsaktivitetar. Familien sin
239 økonomi skal ikkje vere avgjerande for kvaliteten på tilboda. Alle barn må kunne delta, og difor vil
240 vi særskilt støtte fritidsaktivitetar som er universelt utforma. Det er og viktig med ein breidde av
241 tilbod, slik at alle finn noko dei trivst med. Vi vil leggje til rette for at kulturskulane kan tilby
242 regionale fordjupingstilbod til kulturskuleelevane, og for at idretten har ressursar til å drive
243 talentutvikling på tvers av klubbar. Transport er ein barriere, og difor vil vi òg vurdere å gjere
244 kollektivtrafikken gratis for alle til og med det året dei fyller 15 år, om det er mogleg med
245 skuleskyssordninga og økonomien tillet det.

246 **Ein offentleg vidaregåande fellesskule for alle**

247 Arbeidarpartiet vil sikre ein desentralisert skule som gir gode tilbod i heile Vestland. I vår offentlege
248 fellesskule skal alle som ønskjer å gå yrkesfag få moglegheita til dette på ein skule nær seg, og vi vil
249 ha ei målretta satsing for at endå fleire fullfører og består vidaregåande opplæring.

250
251 Ungdomane og dei føresette skal oppleve ein trygg overgang frå grunnskulen til vidaregåande
252 opplæring, og dei skal raskt få rettleiing og hjelp frå pedagogisk-psykologisk teneste når dei treng
253 det. Vi vil arbeide for å rekruttere fleire yrkesfaglærarar og sikre dei likeverdige løns- og
254 arbeidsvilkår og systematisk rettleiing.

255 Kvaliteten i opplæringa må opp, slik at fleire fullfører og fleire opplevar meistring i skulen. Slik gir
256 vi fleire moglegheita til å lukkast med måla og draumane sine. Uansett kven du er eller kor du
257 kjem frå, skal skulen ha gje deg moglegheitar for framtida.

258
259 Arbeidarpartiet i Vestland vil arbeide for å få løfta satsane for utstyrsstipend og bortebyarstipend
260 slik at dei dekkjer dei reelle utgiftene. I mellomtida vil vi vurdere å etablere ei innkjøpsordning for
261 det vanlegaste utstyret til yrkesfag, med mål om å redusere prisen for elevane, etter modell frå
262 skule-PC-ordninga. Vi vil òg sjå på moglegheitene for å sikre meir samanheng i yrkesfagløpet
263 mellom Vg1 og Vg2, inspirert av den populære fullføringsretten på studieførebuande
264 utdanningsprogram.

265 **Eit yrkesfagsløft og fleire læreplassar**

266 Arbeidarpartiet sin visjon er at alle unge i Vestland som vel yrkesfag, skal fullføre med fagbrev
267 eller kompetansebevis innan fem år. Dette krev ei god yrkesopplæring med ein god start.
268 Yrkesopplæringa i skulen skal vere relevant og ha utstyr som liknar på det elevane møter i
269 opplæringsbedriftene. For å auke fullføringsgraden og stimulere fleire til å gå frå Vg2 til lære, vil
270 Arbeidarpartiet redusere talet på plassar på Vg3 påbygg til generell studiekompetanse. Då må
271 det òg finnast nok læreplassar. Vi vil difor arbeide for at fleire bedrifter, både private og
272 offentlege, tek inn lærlingar, og at fylkeskommunen går føre som eit godt døme. Arbeidarpartiet i
273 Vestland vil òg arbeide for at lærlingtilskotet vert auka nasjonalt, slik at det i større grad dekkjer
274 kostnadene bedriftene har med å ta imot og følgje opp lærlingar. Vi vil òg arbeide for å opprette eit
275 eige fagopplæringskontor, for å sikre god oppfølging av fag- og yrkesopplæringa. Arbeidarpartiet vil
276 opprette forpliktande avtalar med villige kommunar i fylket for å sikre eit «frå elev til heiltidstilsett»-løft.
277 Alle elevar som fullfører helsearbeidarfag og barne- og ungdomsarbeidarfag skal garanterast eit tilbod
278 om 100%-stilling.
279

280 **Fagleg fordjuping og førebuing til studium**

281 Arbeidarpartiet sin visjon er at studieførebuande utdanningsprogram i endå større grad skal
282 førebu ungdom på studium. Difor vil vi støtte tiltak som legg vekt på fagleg fordjuping innan
283 alle fagområde, og leggje endå betre til rette for at fleire ungdomar vel dei mest krevjande
284 realfaga. Arbeidarpartiet meiner det skal vere fysiske lærebøker i alle fag, kombinert med
285 tilpassa og lærarstyrt bruk av skjerm. Kunstig intelligens (KI) kan vere eit nyttig verktøy for
286 læring, men bruk av KI skal ikkje vere eit mål i seg sjølv.

287 **Fagskulen for framtidige fagarbeidarar**

288 Fagskulen Vestland, som gir høgare yrkesfagleg utdanning på 8 ulike stader i Vestland, er
289 avgjerande for å imøtekomme kompetansebehovet i arbeids- og næringslivet i framtida.
290 Fagskulen Vestland gir studentane høgare teknisk utdanning på både heil- og deltid, og gir
291 fagarbeidaren høve til vidareutdanning. Kombinasjonen av praktisk og teoretisk kompetanse er
292 noko av det viktigaste arbeids- og næringslivet treng. Arbeidarpartiet vil vere ein aktiv eigar,
293 framleis støtte Fagskulen Vestland økonomisk og byggje nytt bygg til Fagskulen i Bergen.
294
295 Det er viktig at fagskulen får den anerkjenninga den fortener, som eit godt alternativ til høgare
296 akademisk utdanning. For å lukkast med den grøne og digitale omstillinga, er vi heilt avhengige
297 av tilbodet til fagskulane. Gjennom den nye stortingsmeldinga vil Regjeringa gje fagskulane høve
298 til å tilby høgare yrkesfagleg utdanning på NKR-nivåa 6 og 7. Denne utdanninga blir ein parallell
299 til søyla for universitets- og høgskuleutdanning. Arbeidarpartiet i Vestland vil støtte aktivt opp om og
300 vere ein pådrivar for å følgje opp fagskulereform.

301 **Ein styrka offentleg fellesskule, og færre private**

302 Når det samla elevtalet går ned, aukar den samla delen private plassar med statstilskot. I Bergen
303 er delen private plassar på studiespesialisering så høg at det gjer fylkeskommunen si planlegging
304 meir krevjande og kostbar. Arbeidarpartiet i Vestland meiner at privatskulelova bør endrast slik at
305 godkjenningar til å drive privatskule med statstilskot vert tidsavgrensa, og at dei private skulane
306 vert pålagde å samordne opptaket sitt med fylkeskommunen.

307

308 Vår plan for å binde Vestland saman

309 Eit godt transportsystem er avgjerande for sterke lokalsamfunn og næringsutvikling i heile
310 Vestland. Med vår krevjande geografi må veg, bane, sjø, luft og kollektivtrafikk spele saman for at
311 folk skal kunne reise trygt, effektivt og miljøvenleg.

312 Ferjer, hurtigbåtar og kortbanenettet er livsnerven for mange av samfunna våre. Vestland skal gå
313 føre i omstillinga til utsleppsfri sjø- og luftfart, men det er eit ufråvikelig krav at det ny teknologi
314 ikkje går ut over rutetilbod, kapasitet eller framkome for dei reisande.

315 Rekordmange reiser kollektivt, særleg i Bergensområdet, som eit resultat av Arbeidarpartiet si
316 målretta satsing. For å nå nullvekstmålet for biltrafikk i og rundt Bergen, vil vi sikre fleire avgangar
317 og gjere det lett og rimeleg å velje buss, båt og bane. I distrikta er utfordringane annleis. Her vil vi
318 løfte pendlarrutene, trygge skuleskyssen og utvikle nye, fleksible kollektivløysingar.

319 Samstundes står vi overfor store utfordringar med rassikring, vedlikehaldsetterslep og behovet for
320 å ta vare på natur og matjord. Vi forventar at staten prioriterer eit trygt, rassikkert og effektivt
321 overordna vegnett som knytter fylket vårt saman. Det hastar òg med eit trygt vegnett i
322 Bergensregionen for å få ned køane, kutte klimautslepp og nå nullvisjonen om ingen hardt
323 skadde og drepne i trafikken.

324 Eit trygt, rassikkert og godt vedlikehalde vegnett

325 Arbeidarpartiet vil prioritere liv, helse og framkommelegheit i vegpolitikken. Difor vil vi
326 prioritere rassikring, trafikktryggleik, trygge skuleveggar og nødvendig vedlikehald på
327 fylkesvegnettet. Vår ambisjon er å rehabilitere 300 kilometer fylkesveg i komande periode, og
328 vi vil arbeide for at vi gjennomfører prosjekt på ein måte som sikrar meir trafikksikker veg for
329 pengane. For å løyse dei store behova vil vi arbeide mot staten for å sikre forplikande
330 nasjonale planar for vedlikehald og rassikring av riks- og fylkesveggar. Målet vårt er ei
331 tredobling av rassikringsmidlane til Vestland, og gjennomføring i løpet av 12 år. Vestland
332 Arbeidarparti legg nullvisjonen om at ingen skal døye eller verta hardt skadd til grunn for
333 samferdslepolitikken.
334

335 Styrke busstilbodet i by og land

336
337 Vi vil auke talet avgangar i Bergensområdet for å få fleire til å ta buss, båt og bane og nå
338 nullvekstmålet. Vi ønskjer å etablere fleire ekspressbussruter, nytte t.d. Skyss Bestilling i
339 områder kor dette kan dekkje hol i tilbodet utenom rushtid og sikre nok kapasitet på bussruter
340 kor det er fullt. Koordineringa mellom kollektivtilbudet, mikromobilitet (t.d. El-spareksyklar) og
341 bildeling må bli betre.
342

343 Utanfor byområdet vil vi satse på regionrutane og pendlarrutane, og prøve ut nye metodar å
344 for auke kollektivbruken og sikre at folk kjem seg rundt i distrikta. Skyss Bestilling fungerer
345 nokre plassar, men andre metodar kan vere betre tilpassa lokale tilhøve. Særleg viktig er det
346 for unge og eldre å kunne kome seg rundt i kvardagen. Difor vil vi sjå om det er mogleg å
347 opne for nye stadstilpassa lokale løysingar, i tillegg til Skyss Bestilling. Vi vil og styrke

348 busstilbudet til lufthamnene i fylket vårt.
349

350 **Eit rimeleg kollektivtilbod, men som legg vekt på kapasitet**

351 Arbeidarpartiet vil arbeide for at kollektivprisane ligg på eit rimeleg nivå som bidreg til at fleire
352 nyttar kollektivtransport. Samstundes er tilbodet det mest sentrale for å få fleire til å bruke
353 buss, båt og bane. Difor meiner Arbeidarpartiet at vi skal ha ein god balanse mellom pris og
354 tilbod, men med eit hovudmål om å utvide tilbodet. Vi ønsker ikke reklamefinansiert
355 kollektivtransport i Vestland.

356
357 Arbeidarpartiet vil skjerme dei unge mot aukande kostnader. Difor vil vi særleg prioritere å
358 halde prisane låge for ungdom og studentar, sjølv om staten fjernar tilskotet til rimelegare
359 kollektivtransport. Vi vil og vurdere å utvide tilbodet på studentbilletten. Arbeidarpartiet vil
360 vurdere å gjere kollektivtrafikken gratis for alle til og med det året dei fyller 15 år, om det er
361 mogleg med skuleskyssordninga og økonomien tillet det.
362

363

364 **Bygge Bybanen til Åsane, og vidare**

365 Arbeidarpartiet sitt mål er å bygge Bybanen til Åsane, uansett trasé. Vi står bak kompromiss-
366 alternativet som vart inngått i 2024, og hovudmålet er å byggje etter dette. Samstundes er
367 det avgjerande at vi vel ein trasé som står seg teknisk, kollektivfagleg og kostnadsmessig.
368 Blir det ikkje mogleg å byggje etter kompromiss-alternativet (tunnel), vil vi arbeide for å
369 realisere vedteken reguleringsplan over Bryggen i Bergen. Bybanen er ikkje ferdig utbygd
370 etter Åsane, og vi vil arbeide for at vi vidare byggjer Bybanen vestover i Bergen.
371

372 **Store nasjonale samferdsleprosjekt som knyter fylket saman**

373 Arbeidarpartiet skal stå i spissen for å sikre at staten prioriterer nasjonale samferdsleprosjekt i
374 Vestland. Vi må bygge eit effektivt og trygt vegnett i Bergensregionen, særleg E39 med forlenga
375 Fløyfjellstunnel, Nordhordlandstunnelen og Ringveg Aust. Prosjekt som Hafstadfjellstunnelen
376 (E39) og Bakka-Solheim (E134) er klare, og må realiserast. Vi vil realisere ein opprusta og ferjefri
377 E39 langs nord/sør-aksen med gode koplingar til andre område i fylket. Arbeidarpartiet vil
378 planlegge neste trinn av veg og bane mellom Bergen og Voss (K5). E134 Arm til Bergen skal
379 realiserast med finansiering frå staten. Aust-vest sambanda er viktige for folk og næringsliv og må
380 utbetrast, og vi må utbetre Rv13 for å knytte indre Vestland tettare saman. Bergensbanen må bli
381 et reelt alternativ til fly, og målet må vere å få reisetida ned mot 5 timar.
382

383 **Samferdsel på lag med klima og natur**

384 Vegutbygging medfører arealinngrep som vil kunna gje auka klimagassutslepp og tap av
385 naturmangfald. Difor vil Arbeidarpartiet avgrense tahp av dyrka mark og naturmangfald ved
386 vegbygging. I store motorvegprosjekt skal nedskalering vurderast for å nå nasjonale målsettingar
387 for klima og natur, noko som også sikrar naudsynte ressursar til oppgradering, vedlikehald og
388 rassikring av det eksisterande vegnettet. Vi vil også styrke krav til klima og innovasjon i

389 fylkeskommunale anbod. Ferjeavløysingsordninga er ikkje god nok og må vesentleg forbe­trast
390 om det skal vere rom for å sette i gong nye prosjekt.
391

392 **Eit framtidsretta og utsleppsfritt ferje- og hurtigbåttilbod**

393 Vestland Arbeidarparti vil sikre eit godt og føreseieleg hurtigbåttilbod i heile fylket, med
394 kapasitet og avgangar tilpassa behovet til reisande og næringsliv. Ferjetilbodet skal vere
395 fleksibelt slik at det kan tilpassast endringar i trafikkmengd og reisemønster, og inngå som
396 ein integrert del av eit samanhengande kollektivtilbod. Fordi hurtigbåtane i dag har høge
397 utslepp, vil vi stille tydelege krav om låg- og nullutsleppsløysingar ved nye anbod, og leggje
398 til rette for raskare fornying av flåten. For at fylkeskommunen skal kunne levere eit best
399 mogleg tilbod, må kostnadane ved det grøne skiftet i større grad kompensast gjennom
400 statleg finansiering.
401

402 **Eit stabilt og grønt flytilbod på kortbanenettet**

403 Kortbanenettet er ein svært viktig del av kollektivtilbodet i distrikta. Vestland har eit særleg
404 ansvar for å sikre at innbyggjarar og næringsliv i heile fylket har tilgang til eit godt og
405 framtidsretta flytilbod. Difor vil vi arbeide mot staten for å sikre at alle dei fem
406 kortbaneflyplassane i Vestland blir omfatta av staten si FOT-ordning, med eit særleg behov
407 for å få inn ruta mellom Bergen og Florø. Vestland skal også vere eit føregangsfylke for
408 utsleppsfri luftfart. Vi vil arbeide opp mot staten for å etablere ei pilotordning for utsleppsfrie
409 fly på kortbanenettet i Vestland, og sørge for at ny teknologi kan takast i bruk så snart han er
410 moden.
411

412

413 **Vår plan for arbeid og verdiskaping**

414 Arbeid til alle er vår aller viktigaste oppgåve. Vestland Arbeidarparti har fem tydelege
415 prioriteringar for arbeid og verdiskaping: Kraft skal skape arbeidsplassar, vi skal stille strenge
416 krav ved offentlege innkjøp, fagarbeidaren skal løftast, offentlege investeringar skal gi lokal
417 verdiskaping, og den grøne omstillinga skal skape nye industriarbeidsplassar.

418 Vestland har naturressursane, industrien og kompetansen som krevst for å leie an i det grøne
419 skiftet. Men eit samfunn med høg sysselsetting og små skilnadar kjem ikkje av seg sjølv. Det
420 byggjer på eit organisert arbeidsliv, faste tilsetjingar og sterke fagforeiningar. Vi vil styrkje den
421 norske modellen, fordi verdiskaping skjer best når dei tilsette får medverke.

422 Fylkeskommunen skal vere ein aktiv lagbyggjar som samlar kommunar, næringsliv, NAV,
423 utdanningsinstitusjonar og partane i arbeidslivet. Spørsmål om areal, kraft, samferdsle og
424 kompetanse må løysast i samheng. Slik vil vi styre investeringane mot prosjekt som prioriterer
425 arbeidsplassar, beredskap og lokal verdiskaping – slik at grøen industri og levande lokalsamfunn
426 blir utvikla hand i hand i heile fylket.

427 **Vestland fylkeskommune som arbeidsgjevar**

428

429 Vestland Arbeidarparti vil byggje ein sterk fylkeskommune med tillit til eigne tilsette, høg
430 fagkompetanse og trygge arbeidsvilkår. Eit sterkt partssamarbeid er avgjerande for gode
431 tenester og gode arbeidsplassar, og tilsette og tillitsvalde skal involverast tidleg og reelt i
432 omstillingar og endringsprosessar. Faste og heile stillingar skal vere hovudregelen, og
433 bruken av innleige og mellombelse tilsetjingar skal avgrensast. Fylkeskommunen skal satse
434 på kompetanseutvikling, sterke fagmiljø og eit inkluderande arbeidsliv. Offentlege tenester
435 skal i hovudsak drivast i eigen regi. Vestland Arbeidarpartiet seier nei til privatisering og
436 konkurranseutsetjing som svekkjer demokratisk styring, kvaliteten på tenestene eller dei
437 tilsette sine løns- og arbeidsvilkår.

438

439 **Seriøsitetskrav og ansvarlege innkjøp**

440 Vestland Arbeidarparti vil bruke fylkeskommunen si innkjøpsmakt til å styrkje eit seriøst,
441 organisert og trygt arbeidsliv. I alle anbud skal det stillast tydelege krav om tariffavtalar, faste
442 tilsetjingar, lærlingplassar, god HMS, fagkompetanse og avgrensa leverandørkjeder.
443 Verksemdar som tek ansvar for fagopplæring, tilsette og lokalsamfunn skal prioriterast.

444 Krava skal følgjast opp med aktiv kontroll, reelt innsyn og strenge sanksjonar for å stanse
445 sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Fylkeskommunen skal vere ein krevjande
446 oppdragsgivar, sikre like konkurransevilkår for dei seriøse aktørane, og støtte opp om initiativ
447 som Fair Play Bygg og Anlegg Vestland.

448

449 **Kompetanse, fagskule og livslang læring**

450 Vestland treng fleire fagarbeidarar. Næringslivet, industrien, helse- og omsorgstenestene og
451 kommunane melder om aukande mangel på kvalifisert arbeidskraft. Dette er ei av dei største
452 utfordringane for både verdiskaping og velferd i åra som kjem. Difor må vi satse langt sterkare på
453 fag- og yrkesopplæringa.

454 Vestland Ap meiner fagarbeidaren er ryggrada i norsk arbeidsliv. Fleire unge må velje yrkesfag,
455 fleire må fullføre fagbrevet, og fleire vaksne må få moglegheit til å skaffe seg ny kompetanse
456 gjennom heile yrkeslivet. Ingen skal stengast ute frå arbeidslivet fordi dei manglar tilgang til
457 utdanning, læreplass eller vidare kvalifisering.

458 Lærlingordninga er ein av dei viktigaste inngangsportane til arbeidslivet. Arbeidarpartiet vil stille
459 krav om bruk av lærlingar i alle relevante fylkeskommunale kontrakter, og arbeide for at alle
460 kvalifiserte søkjarar får læreplass. Offentleg sektor skal gå føre som lærebedrift.

461 Samtidig må vi styrke fagskulen si rolle som den viktigaste utdanningsvegen for høgare
462 yrkesfagleg kompetanse. Vestland Ap vil prioritere vekst i fagskulane innan industri, maritim
463 sektor, energi, helse og teknologi. Fagskuletilbod skal utviklast i samarbeid med arbeidslivet og
464 vere tilgjengelege i heile fylket.

465 Kompetanse er nøkkelen til arbeid, utvikling og verdiskaping. Vestland Ap vil føre ein aktiv
466 kompetansepolitikk som sikrar arbeidskrafta næringslivet og offentlege tenester treng, og som gir
467 fleire menneske moglegheit til å delta i arbeidslivet gjennom heile livet.

468 **Energiproduksjon skal byggje samfunn**

469 Tilgang på kraft og nettkapasitet er avgjerande for framtidig industriutvikling i Vestland.
470 Arbeidarpartiet vil at kraftressursane våre skal brukast til å skape arbeidsplassar, industriutvikling
471 og lokal verdiskaping.

472 Vi vil vere ein aktiv pådrivar for raskare utbygging av nett og meir fornybar kraftproduksjon, slik at
473 samfunnsnyttige prosjekt ikkje stoppar opp. Arbeidarpartiet vil prioritere kraft til industri,
474 næringsutvikling og arbeidsplassar framfor reint spekulative prosjekt. Ny kraft og ny nettkapasitet
475 må i størst mogleg grad bidra til lokal verdiskaping og fleire arbeidsplassar i Vestland.

476 Vestland Arbeidarparti ønskjer å vere pådrivar for såkalla industrivekstvtalar, kor kommune,
477 fylkeskommune, stat og næringslivet går saman for å bidra til positiv samfunnsutvikling hos
478 kommunar som bidreg til auka kraftproduksjon. Det kan vere å betre nettkapasitet, trygge vegar,
479 sikre linjer på den lokale vidaregåande skulen og setje av areal til næringsutvikling når ny kraft
480 skal utviklast.

481 Samtidig skal energiutbygginga skje på ein måte som tek omsyn til natur og lokalsamfunn.
482 Verdiane frå krafta skal i størst mogleg grad kome innbyggjarane og lokalsamfunna til gode.

483 **Arbeid til fleire, mindre utanforskap og sommarjobb til unge**

484 Arbeid er den viktigaste vegen inn i fellesskapet. Altfor mange står i dag utanfor arbeidslivet, sjølv
485 om dei både kan og ønsker å bidra. Vestland Arbeidarparti vil føre ein aktiv arbeids- og
486 kompetansepolitikk som gir fleire moglegheit til å kome i jobb.

487 Vestland Ap vil at fleire unge, innvandrarar og menneske med nedsett arbeidsevne skal kome inn
488 i arbeidslivet. Vi vil styrke alternative opplæringsløp, arbeidsretta kvalifisering og samarbeidet
489 mellom NAV, næringslivet og opplæringsinstitusjonane. Opplæring i bedrift må få ei større rolle,
490 og fleire må få høve til å kombinere arbeid, opplæring og tilrettelegging. Alle som kan arbeide,
491 skal få moglegheit til å gjere det.

492 Vestland fylkeskommune har starta eit stort arbeid saman med partane i arbeidslivet og NAV,
493 kommunar og bedrifter om å få fleire sommarjobbar til ungdom. Det er viktig for den einskilde å få
494 erfaring frå arbeidslivet tidleg. Vi vil styrke dette arbeidet, og jobbe mot målet om at alle
495 ungdommar skal ha hatt ein sommarjobb innan endt skulegong.

496 **Marine næringar og kystsamfunn**

497 Dei maritime og marine næringane er blant dei viktigaste grunnlaga for verdiskaping i Vestland.

498 Vestland Ap vil styrke verftsindustrien, den maritime leverandørindustrien, fiskerinæringa og
499 havbruksnæringa. Sjømatnæringa er ei framtidsnæring, og vi vil sikre dei gode vekstvilkåra for
500 bransjen. Samstundes må vi sikre at ikkje produksjonen øydelegg fjordane og elvane våre. Difor
501 vil vi bidra til meir bruk av nullutsleppsløysingar innanfor havbruksnæringa. Vi må få på plass eit
502 system som straffar dei useriøse, og gir dei bærekraftige selskapa moglegheit for vekst.

503 Den grøne omstillinga og det auka behovet for forsvarsmateriell gir store moglegheiter for
504 vestlandsbedrifter. Statlege kontrakter innan forsvar, energi og maritim sektor skal i større grad
505 bidra til aktivitet og sysselsetting ved vestlandske industriarbeidsplassar.

506 Målet er å sikre verdiskaping, arbeidsplassar og teknologisk utvikling i heile fylket.

507 **KI, digitalisering og demokratisk kontroll**

508 Digitalisering og kunstig intelligens skal vere verktøy for betre tenester, sterkare næringsutvikling
509 og meir effektiv ressursbruk. Vestland Arbeidarparti meiner at ny teknologi skal vere styrt av
510 politiske mål og demokratiske verdiar, ikkje av kommersielle interesser åleine.

511 Vi vil ta i bruk kunstig intelligens der det gir betre tenester og arbeidsprosessar, men ikkje som eit
512 verkemiddel for å byggje ned fellesskapstenester eller svekkje arbeidstakarane si stilling.

513 Vestland Arbeidarparti meiner datasenter er ein viktig del av eit digitalisert samfunn og kan
514 bidra til nasjonal tryggleik og digital suverenitet. Ved etablering av nye datasenter skal det
515 leggjast vekt på dokumenterbar samfunnsnytte, kompetanseutvikling, arbeidsplassar og god
516 energiutnytting.

517 **Eit framtidsretta reiseliv**

518 Vestland Arbeidarparti vil utvikle ei reiselivsnæring som skaper arbeidsplassar, verdiskaping og
519 levande lokalsamfunn i heile fylket. Veksten i reiselivet må skje på lokalsamfunna sine premissar
520 og innanfor naturen si tåleevne.

521 Arbeidarpartiet vil gi lokalsamfunn større innverknad over reiselivsutviklinga. Næringa skal i større
522 grad bidra til lokal verdiskaping, fleire heilårsarbeidsplassar og betre finansiering av fellesgode i
523 område med høgt turistrykk.

524 Lokal mat, drikke, kultur og historie skal ha ein tydelegare plass i reiselivsutviklinga. Målet er
525 fleire heilårsarbeidsplassar, større lokal verdiskaping og eit meir berekraftig reiseliv.

526 **Landbruk, mat og drikke**

527 Landbruket er avgjerande for matberedskap, verdiskaping og busetting i heile Vestland. Vestland
528 Arbeidarparti vil styrke grunnlaget for aktiv drift på små og mellomstore bruk og bidra til betre
529 lønsemd i jordbruket. Vi vil arbeide for at lausdriftskravet ikkje fører til omfattande nedlegging av
530 mjølkebruk i fylket. Matproduksjon over heile landet er ein del av samfunnsberedskapen, og
531 Vestland må ta sin del av ansvaret.

532 Vi vil styrke grunnlaget for sauehald i Vestland, då dette er viktig for matberedskap,
533 kulturlandskap og verdiskaping i distrikta.

534 Samtidig vil vi styrke lokal foredling og sal av vestlandske mat- og drikkeprodukt, slik at meir av
535 verdiskapinga blir verande i lokalsamfunna.

536 **Dra nytte av innovasjonskrafta i Vestland**

537 Vestlendingen har heile tida måtte omstille seg og tenke nytt. Vi har ikkje ropt på staten, men
538 heller brettet opp ermene og funnet løsningar. Innovasjonsmiljøet i Vestland er stort, og vi vil
539 leggje til rette for fleire gründeruksesser i fylket vårt. Det sterkeste verkemiddelet vi har er
540 innkjøpskrafta vår. Vestland Arbeidarparti vil syte for at når vi kjøpar tenester, så skal anboda
541 vere mogleg å konkurrere om for nye oppstartsbedrifter. Slik kan fylkeskommunen bidra til at
542 fleire gode idear kan bli til bedrifter og arbeidsplassar. I tillegg må vi samarbeide godt med
543 innovasjonsmiljøa i Vestland, som til dømes VIS. Elles skal vi nytte tilskotsordningar og offentleg-
544 private samarbeid gjennom til dømes tidlegfasefond for å tette kapitalhol i innovasjonsreisa.

546 Vår plan for den gode folkehelse

547 Moglegheitane for å betre folkehelse i framtida er gode. Dersom vi prioriterer sosial likskap,
 548 styrkjer inkluderinga og sikrar nok arbeidskraft i helse- og omsorgstenestene, kan alle i heile
 549 Vestland få betre moglegheiter til å leve sunne og gode liv. Kor godt eit samfunn er, kan
 550 målast etter korleis vi tek vare på dei som treng fellesskapet aller mest. Personar med
 551 funksjonsnedsetjingar, psykiske helseutfordringar, rusproblem eller andre belastningar skal
 552 møtast med respekt, likeverd og gode tenester. Arbeidarpartiet vil styrkje innsatsen mot
 553 utanforskap og sikre at alle får høve til å leve frie, trygge og meningsfulle liv. Samstundes
 554 veit vi at einsemd kanskje er vår tids aller største folkehelseutfordring, både blant unge og
 555 eldre. Difor er det å skape gode fellesskap og trygge møteplassar noko av det aller viktigaste
 556 vi gjer for å førebyggje uhelse og bygge eit sterkare samfunn.

557 Ei sterk og likeverdig offentleg tannhelseteneste

558 Arbeidarpartiet vil arbeide for at tannhelse vert likestilt med anna helse, noko som krev auka
 559 løyvingar til den offentlege tannhelsetenesta og tydelegare regulering av private verksemdar.
 560 Alle med rettar i den offentlege tannhelsetenesta skal få hjelp innan rimeleg tid uansett kvar i
 561 fylket dei bur, og alle eldre i institusjon skal få tilpassa behandling gjennom auka bruk av
 562 behandlingsrom og mobile einingar. Tannhelsetenesta sitt kompetansesenter (TK Vest) må
 563 sikrast trygge rammer for drifta for å kunne utvide behandlingsskapasiteten. For å levere gode
 564 tenester må vi jobbe systematisk for å rekruttere og halde på fagfolk i alle klinikkane i fylket.
 565 Det gjer vi best ved å sikre alle tilsette i den offentlege tannhelsetenesta trygge og
 566 føreseielege arbeidsforhold, med heile og faste stillingar, offentleg tenestepensjon og
 567 moderne klinikkar knytte til eit utviklande fagmiljø.
 568

569 Utdanning og rekruttering av framtidens helsearbeidarar

570 Skal vi lukkast med helse- og omsorgstilbodet i framtida, er vi heilt avhengige av nok
 571 kompetente fagfolk. Arbeidarpartiet vil kjempe for ein styrka nasjonal, regional og lokal
 572 innsats for å sikre at fleire vel å utdanne seg til helserelaterte yrke, og at dei vel å halde fram
 573 i yrket. Fylkeskommunen si viktigaste oppgåve her er å sørge for at helsefaga i den
 574 vidaregåande skulen i Vestland er attraktive. Vi vil leggje godt til rette for at flest mogeleg
 575 trivst i utdanningsløpet, og kan avslutte med eit fagbrev eller kompetansebevis som gjer dei
 576 rusta for det viktige arbeidet i helse- og omsorgssektoren
 577

578 Førebyggjande folkehelse og psykisk helse i skulen

579 Vestland fylkeskommune skal vere ein tydeleg pådrivar for tiltak i kommunane som fremjar
 580 deltaking, fellesskap og sunne levevanar for alle aldersgrupper. Vi vil arbeide for tilstrekkeleg
 581 med ressursar til det førebyggjande folkehelsearbeidet, særleg gjennom auka kapasitet for
 582 helsesjukepleiarar på dei vidaregåande skulane. Skulane våre skal ha god kompetanse på
 583 kjønns- og seksualitetsmangfald, og drive eit systematisk arbeid mot all form for mobbing. Vi
 584 treng også eit variert opplæringstilbod, med mellom anna produksjonsskular, som sikrar at

585 ein kan kombinere psykiske vanskar med å vere i opplæring. Overfor staten vil vi kjempe for
586 at unge som har fått oppfølging av BUP er sikra eit godt tilbod også etter at dei fyller 18 år. Vi
587 vil også arbeide for fleire spesialiserte behandlingstilbod for barn og unge med
588 eteforstyrningar, og auke støtta til relevant rådgjevingsarbeid i regi av ideelle aktørar.
589

590

591 Vår plan for klima og natur

592 Vestland Arbeidarparti vil ta vare på naturen, kutte utslepp og skape nye, trygge
593 arbeidsplassar på ein måte som gir folk og lokalsamfunn nye moglegheiter.

594 Vestland er forma av naturressursane våre. Havet, fjordane, fjella, vassdraga, skogen,
595 matjorda og krafta har skapt arbeidsplassar, industri og levande lokalsamfunn. Det gir oss
596 store moglegheiter, men òg eit ansvar for å forvalte ressursane klokt.

597 Klimaendringane merkast allereie gjennom meir ekstremvær, flaum og rasfare. Samstundes
598 aukar presset på natur og areal. Vi må kutte utslepp, tilpasse samfunnet til eit endra klima og
599 bruke areala våre betre.

600 Vestland har industrien, fagarbeidarane, havnæringane, krafta og kunnskapsmiljøa som
601 trengst for å skape løysingar. Den grøne omstillinga skal skape arbeid og utvikling i heile
602 fylket, vere realistisk og rettferdig og gi folk betre alternativ i kvardagen.

603 Skape grøne arbeidsplassar og ny industri

604 Vestland skal vere eit leiande fylke for grøn industri, rein energi og klimavennlege løysingar.
605 Vi vil byggje vidare på kompetansen i industrien, maritim sektor, havnæringane,
606 leverandørindustrien, landbruket og forskingsmiljøa våre.

607 Fylkeskommunen skal samarbeide tett med næringslivet, kommunane, fagrørsla og
608 utdanningsinstitusjonane. Vi vil særleg leggje til rette for grøn skipsfart, hydrogen,
609 batteriteknologi, karbonfangst og -lagring, bioøkonomi, sirkulærøkonomi og havvind der det
610 er lokalt forankra og naturmessig forsvarleg.

611 Sikre rein kraft på lag med klima og natur

612 Vestland treng meir rein kraft og betre nett for å sikre industri, arbeidsplassar og omstilling til eit
613 lågutsleppssamfunn. Vi vil prioritere oppgradering av eksisterande vasskraft,
614 energieffektivisering, betre utnytting av straumnettet, bruk av overskotsvarme og lokal
615 energiproduksjon. Ny kraftutbygging må vere lokalt forankra og skje med omsyn til natur,
616 lokalsamfunn og verdiskaping. Verna vassdrag skal ha eit sterkt vern, men det må vere mogleg å
617 gjennomføre skånsame tiltak når det er nødvendig for flaumsikring og verneverdiane ikkje blir
618 vesentleg svekte.

619 **Ta vare på naturen og bruke areala klokare**

620 Vestland skal kunne utvikle seg med mindre tap av natur. Vi vil bruke regionale planar meir
621 aktivt og vurdere nye utbyggingar tydelegare opp mot naturtap, klimautslepp, matjord og
622 langsiktige samfunnsbehov. Vi vil prioritere gjenbruk av allereie nedbygde areal, klok
623 fortetting og betre planlegging på tvers av kommunegrenser. Samstundes skal fleire få
624 tilgang til naturen gjennom vern av nærtuområde, strandsoner, stiar og friluftsområde og
625 støtte til friluftsansisasjonar og frivilligheit.

626 **Gjere det lettare å reise grønt**

627 Folk må ha gode og reelle alternativ dersom fleire skal reise miljøvennleg. I byområda skal
628 kollektivtransport, sykkel og gange ta ein større del av veksten i transporten. Her har
629 byvekstavtalen vore ein suksess, og ny byvekstavtale må sikre at ein når nullvekstmålet i
630 Bergensområdet. I distrikta må løysingane vere tilpassa kvardagen folk faktisk lever i. Klima-,
631 areal- og transportpolitikken må sjåast i samanheng, slik at folk kjem seg til arbeid, skule og
632 fritidsaktivitetar, og næringslivet får varene fram. Les meir i kapittelet om samferdsel.

633 **Ta vare på havet og utvikle dei marine næringane**

634 Havet skal gi grunnlag for mat, arbeid og verdiskaping også i framtida. Vi vil støtte ei
635 berekraftig utvikling av fiskeri, havbruk, sjømatindustri og maritim næring, og arbeide for at
636 meir fangst blir landa og foredla lokalt. Miljøutfordringar knytte til sjukdom, rømming, utslepp
637 og arealbruk må reduserast. Vi vil òg styrkje arbeidet mot plast og marin forsøpling i
638 samarbeid med kommunar, friluftsråd, frivillige og havnæringane.

639 **Byggje tryggare lokalsamfunn i eit endra klima**

640 Vestland må vere betre rusta for klimaendringane som allereie er her. Vi vil prioritere
641 rassikring, flaumsikring, handtering av overvatn og infrastruktur som toler meir ekstremvær.
642 Samstundes skal naturbaserte løysingar brukast oftare. Myr, skog, vassdrag, kantsoner og
643 grøntområde kan dempe flaum, binde karbon og ta vare på naturmangfald. Klimatilpassing
644 handlar om tryggleik for folk, lokalsamfunn, matproduksjon, arbeidsplassar og infrastrukturen
645 vi er avhengige av.

646

647 **Vår plan for framtida**

648 Ein trygg og ansvarleg økonomisk styring er sjølv fundamentet for å nå våre mål. I ei uroleg
649 tid må vi utvise moderasjon. Godtgjersla til folkevalde skal sikre breid demokratisk deltaking,
650 medan leiarlønningar skal vere konkurransedyktige utan å vere lønsleiarande. Vi skal vere
651 ambisiøse, men realistiske, og vi må ta høgde for at endra økonomiske føresetnader kan
652 påverke oppfyllinga av programmet i komande periode.

653 Med vår kompetanse og storleik har vi vist at regionale oppgåver vert løyste best nær folk.
654 For å møte framtida med full kraft må den politiske styringa i Vestland fylkeskommune

655 styrkast. Vi meiner at parlamentarisme er den beste styringsforma for Vestland
656 fylkeskommune.

657 Vi vet at når ein flyttar oppgåver nærmare folk, sikrast det betre demokratisk legitimitet og
658 aukar moglegheita for å løyse oppgåvene på betre og meir kreative måtar. Vi meiner
659 fylkeskommunen kan redusere det statlege byråkratiet og gjennomføre nokre statlege
660 oppgåver betre. Det er og oppgåver einskilde kommunar ikkje kan gjennomføre, som kan
661 flyttast opp til eit regionalt nivå. Difor vil vi arbeide for at fleire oppgåver staten og
662 kommunane gjer i dag, kan gjerast i fylkeskommunane.

663 Eit samla og offensivt Vestland skapar ein slagkraftig region. Arbeidarpartiet vil samarbeide
664 meir med fylka på Vestlandet for trygge fellesskapet, verdiskapinga og ein sterk region for
665 framtida. I dette arbeidet, er vi opne om ein skulle ønskje å opprette eit større fylke.

666

667 Vestland fylkeskommune er fylket med Noreg sin nest største by, men og med flest
668 mennesker som bur i distriktet. Vårt mål er å sikre at ein kan leve gode liv med sterke
669 fellesskap i by og land, og at folk, lokalsamfunn og næringsliv lukkast for framtida.